

ELEKTROTEHNIŠKI VESTNIK

ELECTROTECHNICAL REVIEW

IZDAJA ELEKTROTEHNIŠKA ZVEZA SLOVENIJE

LETNIK 48 (1981) ŠT. 4

LJUBLJANA, JUGOSLAVIJA

YU ISSN 0013-5852



Ob 50-letnici Elektrotehniškega vestnika

Stopnja gospodarskega in celo kulturnega razvoja nekega naroda v devetnajstem in predvsem v dvajsetem stoletju je ozko vezana na razvoj in uspešno aplikacijo elektrotehnike. Ta stroka, tako značilna za naš čas, je tudi v naši ožji domovini doživela izreden razvoj prav v času po prvi in še posebno po drugi svetovni vojni.

Elektrotehniški vestnik že petdeset let širi, usmerja, propagira, pospešuje in spremlja elektrotehniko in aplikacijo njenih dosežkov. To je izjemen rezultat nesebičnih prizadevanj slovenskih elektrotehnikov za svojo stroko v teh zadnjih petdesetih letih. Poleg tiskanja samega vestnika pa je Elektrotehniški vestnik kot institucija natisnil vrsto strokovnih knjig in publikacij nujno potrebnih slovenskim elektrotehnikom in to za področje in tematiko, ki jih profesionalne založbe niso pokrivala. Izreden strokovni nivo Elektrotehniškega vestnika še posebej zgovorno potrjuje okoli 400 mednarodnih zamenjav strokovnih publikacij.

S to jubilejno številko podaja Elektrotehniški vestnik na kratko, vendar zaokroženo, kompleksen razvoj slovenske elektrotehnike ter vlogo slovenskih elektrotehnikov v sodobni Sloveniji. Že v letu 1979 pa je Elektrotehniški vestnik v slavnostni številki zabeležil 60-letnico visokošolskega študija elektrotehnike na Univerzi v Ljubljani s poročilom in oceno šolanja naših najvišjih elektrotehniških strokovnjakov.

Kljub lepim rezultatom, ki jih je Elektrotehniški vestnik dosegel že doslej, pa si prizadevamo, da bi ga v bodoče še izpopolnili in razširili na vsa področja delovanja elektrotehniških društev, Elektrotehniške zveze Slovenije in njihovih članov.

Vladimir Klavs, dipl. ing.

predsednik Elektrotehniške zveze Slovenije

50 let Elektrotehniškega vestnika

Nikolaj Keršič, Ljubljana

Uredništvo je prejelo članek 1981-05-27

50 Years of »Elektrotehniški Vestnik«

The journal »Elektrotehniški Vestnik« has been founded as early as in 1931.

In this article, a description of conditions is given which have led then to the foundation of this professional organ. Further the writer describes the main characteristics of this review the character of which, in these 50 years, of course, has greatly changed.

Elektrotehniški vestnik je bil ustanovljen leta 1931. V članku je podan opis razmer, ki so privedle do ustanovitve tega strokovnega glasila. Nato avtor opisuje glavne značilnosti te revije, katere značaj se je seveda v teh 50 letih močno spremenil.

Začetki slovenske pisane elektrotehniške besede

Do prve polovice prejšnjega stoletja Slovenci besede elektrika nismo poznali. V kolikor so o teh stvareh pisali, so uporabljali izraze »nebesna sila« in podobno, za atmosfersko elektriko pa še sedaj uporabljane besede »grom« in »blisk«.

A. M. Slomšek je v svoji znani, še v bohoričici pisani knjigi »Blaže in Nežica v nedeljski šoli« leta 1842 učil, kako se varovati pred strelo. Omenja tudi torni kolovrat, besede elektrika pa še ne, za ta pojem uporablja izraz »nebeški ogenj«.

Matija Vrtovc je leta 1846 v »Kmetijskih in rokodelskih novicah« pod skupnim naslovom »Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcem« napisal serijo član-
kov, na strani 86 zasledimo stavek »Nebeški ogenj ali **Elektro** je pričujoč v vseh rečeh ...«. To je ver-
jetno prva uporaba korena »elektro« v slovenščini.
Že naslednje leto pa v Novicah zasledimo od istega
avtorja stavek »kaj da je električnost ne vemo, ako
ravno njene zakone dobro poznamo ...«

Prelomnico glede tega pomeni knjiga z naslovom
»Naravoslovje ali fiziko po domače zložil K. Robi-
da, učitelj, benediktinec iz Celovca, ki jo je natisnil
znani tiskar Jožef Blaznik v Ljubljani leta 1849.
Zaradi tehničnih in birokratsko-političnih težav
z drugimi knjigami, je to delo pravzaprav slučajno
postalo tudi prva knjiga takrat nastajajoče
Mohorjeve družbe v Celovcu in tako prišlo v veliki
nakladi med ljudstvo. To »Naravoslovje« ima po-
glavje (IV. Čast) z naslovom »Električnost«, kjer
na 16 straneh kar dobro opisuje tedanje znanje
o elektriki. Naslovno stran knjige in začetno stran

NARAVOSLOVJE

a l j

FIZIKO

p o

d o m a č e z l o ž i l

K. Robida,
učitelj.



V Ljubljani.

Natisnil Jožef Blaznik.

1 8 4 9.

Sl. 1. Naslovna stran knjige iz leta 1849: Naravoslovje ali
fiziko po domače zložil K. Robida, učitelj

91

iglo; leta vodnik je pa modrimu tako gotov, de ako
bi Lojbela navertali na Krajskim in Koroškim,
bi se delavci pod zemljo gotovo srečali. Magne-
tična igla za mornarje, tudi veterinica imenovana,
lepo kaže nebeško stran, proti kateri barka veslja.
Kadar stran ni ušec mornarji, oberne barko na dru-
go stran. De se pa igla ne prekucne v nemirni
barki, je njena škatlja tako obešena, de vedno visi,
kakor bi na ravnini stala, to je: po horicontalsko.

Magnetični odstop ne moti per rabi igle, kar smo
zdaj slišali; drugači je z magnetičnim nagibam.
Dokler igla ni magnetična, visi po horicontalsko na
podpori; kadar je magnetična, se pa eden njenih
koncev proti zemlji nagne, in sicer per nas pol-
nočni konec, kar imenujemo magnetični nagib.
Mornarji v bolj polnočnim morji so zapazili, de pol-
nočna pika igle močno sili proti tlam, ino de jim
igla nič kaj prav ne kaže. Torej se v takim kraji
poslužijo obešene namesto podperte igle, ktera se
po volji nagne, pa tudi lahko suče od ene strani
proti drugi. Kdor nima druge, kakor navadno pod-
perto iglo, ji mora na konec, ki na kviško sili, malo
voska pertisniti, in ga tako težiti. Zdaj ostane
igla v horicontalski legi, in proti polnočni piki kaže.

IV. Čast.

Električnost.

§. 120. Kaj de je električnost ne vemo, ako
ravno njene zakone dobro poznamo. Kdor suho,
stekleno cevko z suknam dergne, in jo potlej po-
pirčkam, alj nitkam, alj slamicam bliža: vidi, kako
se leti kosčki proti cevki vzdigujejo, se je prije-
majo; jo kmalo sopet spustijo, na tla padejo, in se
vnovič k bližni cevki vzdignejo. Ako cevko dobro
dergnjeno licam bližaš, meniš čutiti pajčine na li-
ceh. Ako lete skušnje v temni jispi delaš, vidiš
iskrice med cevko in drugim telam, in slišiš ders-
kanje, ako jim dergnjeno cevko bližaš. Kadar taka
iskrica jezik zadene, se ti zdi, kakor bi te bilo

Sl. 2. Začetna stran poglavja o elektriki iz Robidove fizike
iz leta 1849

poglavja o elektriki nam kažeta sliki 1 in 2. Delo je
zanimivo tudi zato, ker ima na začetku majhen
slovarček strokovnih izrazov. Navedimo nekaj naj-
bolj zanimivih: kladna (pozitivna) in zoporna (ne-
gativna) električnost ali elektrika, elektrostopa
(elektrozirni stroj), elektrovod (vodnik), elektro-
znak (elektroskop), mahlej (nihaj), Voltova
pervina (Voltov element), teživnost (gravitacija) itd.

Leta 1850 je bila natisnjena Ahacljeva fizika,
kasneje je bilo še nekaj knjig o fiziki, ki so seveda
vse omenjale tudi elektriko.

Prvo knjigo, ki je obravnavala samo elektriko,
smo dobili Slovenci leta 1897, ko je izšla »Elektri-
ka, nje proizvodnje in uporaba«. Napisal jo je di-
rektor obrtne šole in Stefanov učenec Ivan Šubic
(sl. 3). Pot do slovenske elektrotehniške revije pa je
bila še dolga.

Nastajanje Elektrotehniškega vestnika

Poglejmo si nagibe, ki so ustanovitelje pripeljale
do tega, da so začeli sredi težke gospodarske krize

izdajati slovensko strokovno elektrotehniško glasilo. Oglejmo si natančneje tedanje razmere in kdo so bili ti daljnovidni in pogumni ustanovitelji.

V Ljubljani je bila na občnem zboru dne 15. julija 1923 ustanovljena »Strokovna zadruga koncesioniranih elektrotehnikov za Slovenijo v Ljubljani«. Kmalu po prvi svetovni vojni, po zedinjenju jugoslovanskih narodov v skupno državo, so takrat maloštevilni slovenski samostojni elektrotehniški obrtniki uvideli, da morajo organizirano braniti svoje koristi in skrbeti za napredek svoje stroke. Zato se jih je 17 zbralo na omenjenem občnem zboru, na katerem so osnovali to novo strokovno združenje, katerega namen je bil vključiti vse slovenske elektrotehniške obrtnike, oziroma elektrotehnike, kot so se takrat sami imenovali, in tudi vse slovenske elektrarne. Pri tem jih je podpiral tudi takrat veljavni obrtni red.

Ko govorimo o nastanku te zadruge, ne moremo mimo osebnosti ustanovitelja ter dolgoletnega

načelnika. Ivan Mihelčič (1875–1932) je bil uslužbenec Ljubljanske mestne elektrarne (ki je začela obratovati 1. januarja 1898). Tam se je izučil elektrotehniške obrti, leta 1919 pa se je osamosvojil. On je bil tisti, ki je prvi začutil potrebo po organizaciji elektrotehnikov, on je bil tisti, ki je znal uskladiti včasih zelo različna mnenja posameznikov, on je skliceval v glavnem kar pri sebi doma sestanke, ki so končno le privedli do omenjenega ustanovnega občnega zbora, kjer so ga tudi izvolili za načelnika. V tem prvotnem odboru so bili poleg Mihelčiča še Štebi, Janežič in Vojnovič iz Ljubljane, Gabrovšek iz Kranja ter Sachs iz Maribora.

Konec leta 1923 je Zadruga štela 27 elektrotehnikov in 8 elektrarn, leta 1925 že 30 elektrotehnikov ter 85 elektrarn, leta 1930 pa 51 elektrotehnikov in 90 elektrarn.

V času ustanovitve zadruge je bila obrt instaliranja razmeroma nova in se je morala še boriti za svoje delovno področje. Takrat je bila namreč navada, da so tudi hišne instalacije na svojem področju opravljale elektrarne same in so si večinoma za to lastile tudi izključno pravico. V začetku je bila seveda zato glavna aktivnost Zadruga usmerjena v tej smeri. Prišli so tudi prvi uspehi. Leta 1926 je Zadrugi uspelo, da je gradbena direkcija odločila, da spada postavljanje radijskih aparatov in anten v elektroinstalatersko obrt. Po dolgoletnih prizadevanjih Zadruga je leta 1927 veliki župan (kasnejši ban) z odlokom ukinil izključno pravico do instaliranja vsem elektrarnam, kljub temu pa spori z elektrarnami tudi pozneje še niso popolnoma prenehali.

Zaradi pomanjkanja domačih kvalificiranih delovnih moči je bilo takrat pri nas zaposlenih tudi veliko tujih, zlasti nemških strokovnjakov, za ktere se je pa večkrat izkazalo, da niso imeli najosnovnejših strokovnih kvalifikacij. Za tujca je večkrat že a priori veljalo, da je boljši strokovnjak kot pa domačin. Tudi s tem problemom se je Zadruga spoprijela.

Zadruga je bdela tudi nad kvaliteto in strokovnostjo opravljenega dela svojih članov. Ker je bil glavni vzrok za slabo opravljeno delo velikokrat neznanje, je Zadruga veliko svojih sredstev in energije vložila v strokovno izobraževanje. — Že leta 1924 je Zadruga zahtevala obnovitev obrtnih nadaljevalnih šol, isto leto je organizirala svojo prvo vajeniško šolo v Ljubljani, kasneje pa so bile take šole tudi v Celju in Mariboru. Naslednje leto (1925) je Zadruga dodala predlogu gradbene direkcije o izdajanju koncesij za elektrotehniško obrt zahtevo, da mora pred izdajo koncesije vsak mojster položiti izpit. Tudi odgovorni poslovodje v podjetjih so morali zato izkazovati zadostne kvalifikacije. Na občnem zboru 31. januarja 1926 je Zadruga sprejela pravilnik za vajeniške in pomočniške izpite. Vajeniški izpit je bil ob koncu učne dobe, pomočniški pa po dveh letih pomočni-

MATICA SLOVENSKA 1897.

ELEKTRIKA,

nje proizvodjanje in uporaba.

Spisal

IVAN ŠUBIC,

c. kr. ravnatelj.

Izdala in založila »Matica Slovenska«.

V Ljubljani 1897.

NATISNIL DRÁGOTIN HRIBAR V CELJU.

ške prakse. Izpiti so bili praktični in teoretični. Zadruga je večkrat prirejala pomočniške tečaje.

Pri vseh teh akcijah je bil glavni in večkrat tudi edini pobornik načelnik Zadruge Ivan Mihelčič.

Ravno ta izobraževalna dejavnost Zadruge in pa potreba po sporočanju raznih obvestil članstvu po vsej Sloveniji je porodila idejo o lastnem strokovnem glasilu. Tečaji so bili pač samo občasni, bili so namenjeni vajencem in mlajšim pomočnikom, člani zadruge so pa čutili potrebo po stalnem seznanjanju s tehničnim razvojem.

Zato ni čudno, da je na občnem zboru dne 31. januarja 1926 v Ljubljani član Zadruge Jože Markeš z Jesenic predlagal, da bi izdajali lasten strokovni list. Na tem občnem zboru je bilo o tem precej debate, bali pa so se finančnih težav. Zato so sklenili, naj bi odprli v Obrtnem vestniku svojo rubriko, kar naj bi zaenkrat zadostovalo. Ta rubrika pa nikoli ni dobro delovala in zato misel o lastnem glasilu od takrat ni več zamrla.

Ohranjen je tudi zapisnik odborove seje dne 3. januarja 1931 pri Mihelčiču doma. Poleg načelnika Mihelčiča so se je udeležili še odborniki Bogataj, Sprager, Klenovšek, Arhar in Vojnovič. Na tej seji je Mihelčič zopet predlagal ustanovitev lastnega glasila, s čimer so se tudi drugi strinjali in določili so celo Bogataja, da bi na prihodnjem občnem zboru predlog uradno predložil.

Ta občni zbor je bil 1. februarja 1931 na ljubljanskem Magistratu, v zapisniku pa lahko dobesedno beremo:

»Nato se razvije živahna debata radi ustanovitve lastnega strokovnega glasila. Rečnik iz Maribora predlaga ustanovitev lastnega glasila. Zopet drugi govorniki imajo pomisleke radi finančnih težkoč. Ing. Miklavc priporoča združitev Obrtnega vestnika in Jugoslovanskega obrtnika. Ing. Turnšek priporoča, da bi se izdajala priloga v Obrtnem vestniku. Ing. Gros predlaga, da se prideli Obrtnemu vestniku kakega člana kot sourednika. Poljšak je za izvolitev redakcijskega odbora, ki naj skrbi za gradivo v prilogi. — Sprejme se predlog, da se bo izdajala priloga v Obrtnem vestniku, katero bo urejeval odbor: Poljšak, ing. Gros, ing. Ditrich, ing. Turnšek, ing. Miklavc, Mihelčič. Bogataj je proti obveznemu naročilu na Obrtni vestnik. Mihelčič izjavi, da potem priloga nima pomena.«

Na koncu je prišlo do glasovanja, s katerim so sprejeli sklep, da se upelje elektrotehniška priloga v Obrtnem vestniku in da morajo biti vsi člani obvezno naročeni na Obrtni vestnik.

Do uresničitve tega sklepa pa ni prišlo. Uredniški odbor je namreč ugotovil, da bi bilo samostojno glasilo cenejše kot priloga v Obrtnem vestniku in je zato sklenil izdajati samostojen ELEKTROTEHNIŠKI VESTNIK. V zapisniku odborove seje dne 3. oktobra 1931, ki so se je udeležili Mihelčič, Bogataj, ing. Zajec (za Mestno elektrarno), Janša in Arhar, beremo že naslednje:



Sl. 4. Ivan Mihelčič (1875–1932), ustanovitelj in načelnik Zadruge

»Načelnik Mihelčič poroča, da se je odbor za izdajanje lastnega glasila že sestal ter da se vrše vse predpriprave, da izide prva številka okoli 15. oktobra. — Izšle bodo do občnega zbora 3. številke, na občnem zboru naj pa članstvo presodi, če je izdajanje lista umestno.«

Prva številka ELEKTROTEHNIŠKEGA VESTNIKA je res izšla oktobra leta 1931, format in glava lista sta razvidna s slike 5, ki ponazarja naslovno stran te prve številke v naravni velikosti. Kor urednik je naveden član Zadruge Tone Poljšak iz Ljubljane, list je tiskala tiskarna »Slovenija« v Wolfovi ulici. Zanimiv je uvodni članek izpod peresa ing. Viktorja Turnška, zato na slikah 5 in 6 objavljamo faksimile tega članka v naravni velikosti, s čimer bo bralec tudi dobil vtis o zunanosti lista.

Naslednji občni zbor Zadruge je bil šele 10. aprila 1932. Do takrat je izšlo že 6 števil: 3 številke letnika 1931 in 3 številke letnika 1932. Naklada je bila 600 izvodov, obseg posamezne številke pa 16 strani. Na tem občnem zboru so sklenili še naprej izdajati to svoje glasilo s tem da bodo člani Zadruge dobivali list zastonj, naročnina bo že kar všteta v članarini. Na tem občnem zboru si je torej Elektrotehniški vestnik pridobil pravico do obstoja. Takrat je tudi Ivan Mihelčič prenehal biti načelnik Zadruge, novi načelnik je bil urednik Tone Poljšak.

Kmalu nato (25 aprila 1932) je Ivan Mihelčič, ustanovitelj Zadruge koncesioniranih elektrotehnikov za Slovenijo in glavni pobudnik za začetek izdajanja Elektrotehniškega vestnika, v prometni nesreči tragično preminul. Do smrti je bil listu tudi upravnik.

To leto je glede na novi obrtni zakon Zadruga dobila tudi novo ime in organizacijsko obliko, pre-

imenovala se je v »Združenje elektrotehničnih obrti za Dravsko banovino.«

Predvojna doba

Ko smo tedaj v prejšnjem poglavju videli, kako je Elektrotehniški vestnik »shodil«, nas bo sedaj seveda zanimala njegova nadaljnja usoda.

Od ustanoviteljev predvidena uredniška politika je najboljše razvidna iz uvodnega članka (sliki 5

in 6.). Koliko je uredništvu uspelo ta načrt realizirati, bomo videli iz naslednjega pregleda vsebine.

V prvi številki so precej prostora porabili za ponatis uradnega »predloga za normaliziranje izoliranih žic in izolirnih cevi«, ki ga je pripravilo takratno Ministrstvo za gradnje. Priložen je tudi prav zanimiv komentar, kjer se pisec z marsikatero točko tega predloga ne strinja in to tudi vedno utemelji. — Preostali razpoložljivi prostor prve

ELEKTROTEHNIŠKI VESTNIK

Št. 1. Leto I.

Izhaja vsakega 15. v mesecu.

Oktober 1931.

Izdajatelj in uprava: Strokovna zadruga koncesijoniranih elektrotehnikov (Ivan Mihelčič, Borštnikov trg 1). — Odgovorni urednik: Tone Poljšak, Ljubljana, Aleksandrova c. 5. — Naslov uprave: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Telefon 27-04. — Naslov uredništva: Ljubljana, Aleksandrova c. 5. — Telefon 30-66. — Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, Wolfova ul. 1. (Predst. A. Kolman). — Letna naročnina Din 60.—, posamezna šte. Din 8.—.

Ing. V. Turnšek:

Naše glasilo.

»Elektrotehniški vestnik« stopa s prvo številko pred elektrotehniško strokovno javnost. S tem je zadoščeno na vsakoletnih občinih zborih Zadruga koncesijoniranih elektrotehnikov Dravske banovine opetovano izraženi želji po lastnem strokovnem glasilu.

Elektrotehnika s svojim ogromnim razmahom in neprestanim razvojem zahteva velik kader strokovno temeljito izobraženih duševnih in ročnih delavcev. — Univerza, tehniške srednje šole, delovodska obrtna šola, obrtna nadaljevalna šola, razni strokovni tečaji in strokovna literatura so činitelji v prvi vrsti poklicani, da nudijo to potrebno strokovno izobrazbo.

Dostop do teh izobraževalnih mest je omogočen le pičlemu številu. Vemo pa tudi, da to, kar zamore šola podati, je le osnovna podlaga, nekako ogródje, ki se mora izpopolniti še s praktičnimi izkustvi in študijem, ki se mora tudi v praksi neprestano marljivo nadaljevati.

Naša strokovna elektrotehniška literatura bodisi v slovenskem ali srbohrvatskem jeziku, ki bi bila širšim krogom dostopna, je še v prav bornem pričetnem razvoju. V tem oziru bo treba začeti še orati ledino. Naši pripomočki za poglobitev strokovnega znanja so torej prav nepopolni in skromni.

Zadruga koncesijoniranih elektrotehnikov Dravske banovine si je stavila nalogo dvigniti nivo strokovne izobrazbe svojih članov in svojega strokovnega delavstva. Tako je prirejala do sedaj specialne večerne tečaje za elektromonterje in začela je s prirejanjem vsakoletnih pet-tedenskih celodnevnihi tečajev za vajence zadnjega letnika. Z današnjim dnem pa stopa zadruga na plan z lastnim strokovnim glasilom »Elektrotehniški vestnik«.

»Elektrotehniški vestnik« bo priobčeval aktualne strokovne in gospodarske članke, obveščal bo svoje bralce o predpisih in normah in o tekočem razvoju elektrotehnike ter elektrotehniškega gospo-

Sl. 1. Naslovna stran prve številke Elektrotehniškega vestnika iz leta 1931 s časopisovo glavo in uvodnim člankom ing. Viktorja Turnška v naravni velikosti

Sl. 5. Naslovna stran prve številke Elektrotehniškega vestnika iz leta 1931 s časopisovo glavo in uvodnim člankom ing. Viktorja Turnška v naravni velikosti.

2

darstva naše zemlje in tujine. S splošnimi obrtnimi strokovnimi vprašanji se direktno ne bo baval, ker te zasledujejo in zastopajo z zadovoljivo vneto različna naša obrtna glasila.

»Elektrotehniški vestnik« hoče biti mentor, vodnik in svetovalec našemu elektrotehniškemu duševnemu in ročnemu delavstvu. Zato bo odprl predal za strokovna vprašanja in odgovore, ako bodo ta splošnega zanimanja. Vprašanja naročnikov pa, ki bodo bolj lokalnega in zasebnega značaja, bo uredništvo direktno pismenim potom reševalo.

Zadruga konces. elektrotehnikov bo namesto dosedanjega direktnega dopisovanja objavljala v »Elektrotehniškem vestniku« splošna obvestila in okrožnice za svoje člane.

»Elektrotehniški vestnik« bo tudi odstopil vsem tistim, ki iščejo službe ali strokovne delovne moči, poseben kotiček za objave.

Platnice in priloge bodo izpolnjene z inserati elektrotehniške stroke. Ker bo »Elektrotehniški vestnik« v rokah vsakega elektrotehniškega podjetja in elektrarne, bo nudil oglasnikom največjo možnost za materijalen uspeh oglasov.

»Elektrotehniški vestnik« si je stavil nalogo izdajati tudi splošne elektrotehniške publikacije popularnega značaja odnosno bo izdajo istih podpiral. Na ta način bo skušal zamašiti vrzel v naši elektrotehniški literaturi.

To je v kratkih stavkih označen program »Elektrotehniškega vestnika«. Da pa bo dosegel svoj zastavljeni si cilj, vabi vse poklicane kroge k sodelovanju s objavljanjem primernih člankov. Ob enem pa apelira na vse merodajne činitelje, člane in prijatelje zadruga ter zavedno elektrotehniško delavstvo, da ga gmotno podprejo z denarnimi prispevki, naročilom, nabiranjem novih naročnikov v svojem ožjem krogu, točnim plačevanjem naročnine in objavljanjem inseratov. Izdajanje strokovnega lista je v zvezi z velikimi finančnimi žrtvami, katerih zadruga z lastnimi sredstvi ne bo mogla kriti.

Ako bo »Elektrotehniški vestnik« našel v elektrotehniških in drugih poklicnih krogih pravilno pojmovanje naloge, ki si jo je zadel, smo uverjeni, da bo vzdržal na višini, na kateri smo si ga zamislili in duševni nivo naših pionirjev na elektrotehniškem polju se bo v najkrajšem času dvignil na stopnjo, kakršno zavzemajo isti v drugih industrijsko visoko razvitih deželah.

»Elektrotehniški vestnik« bo izhajal 15. vsakega meseca. — Obliko smo izbrali tako, da se bo združilo 12 števil v en letnik. V tekočem letu izidejo samo tri številke. Te bodo tvorile zvezki, izišli leta 1932, eno celoto. — Letna naročnina (12 števil) znaša 60 Din, vsaka posamezna številka stane 8 Din.

Sl. 6. Nadaljevanje članka s prejšnje strani

številke so porabili za ponatis »Pogojev za izvršitev električnih instalacij potom zasebnih tvrdk v območju Kranjskih deželnih elektrarn« ter »Navodil k izvajanju električnih instalacij«. Na koncu prve številke je še nekaj društvenih novic, pri tem je vedno zelo veliko govora o vajencih, prav na koncu pa še tabela o številu žic v instalacijskih cevih.

V drugi in tretji številki prvega letnika je uvodni članek o Edisonu izpod peresa urednika Poljšaka. Ing. Turnšek piše o pregledovanju in žigosanju električnih števcov, ing. Raspolič pa o novih pred-

pisih za križanje državnih železnic. Ivan Mihelčič mlajši prav zanimivo piše o poučnem potovanju »Organizacije praktičnih elektro- in strojnih tehnikov« pod vodstvom ing. Ditricha po Nemčiji. Vse bina je bila torej popolnoma praktično usmerjena, kar kaže npr. tudi članek ing. Matanoviča o dimenzioniranju motorskih vodov.

Z današnjimi očmi gledano se nam zdi marsikaj kar malo hudo naivno in preprosto. Tako nekdo sprašuje, za koliko denarja električne energije porabi v 3 urah likalnik za 600 W, če stane kilowatt-ura 3 dinarje. Zavedati pa se moramo, da ta-

krat še ni bilo pravzaprav prav nobenih slovenskih strokovnih knjig, kdor ni znal nemško, si skoraj ni mogel sam nič pomagati. Prav v vsaki številki je bila na koncu kaka tabela o obremenitvi žic, o enotah, varovalkah itd. Razmeroma zelo veliko prostora je bilo vedno namenjenega tudi raznim uredbam in predpisom, ki so bile važne za elektrotehnike.

V prvi številki drugega letnika (januar 1932) je za zgodovino elektrifikacije prav zanimiv članek o elektrifikaciji Dravske banovine, žal avtor ni podpisan.

Ing. Matanovič je imel več člankov o elektromotornih pogonih, uporabi električne energije, o »elektrobojlerjih«, razsvetljavi itd. Ing. Bedjanič v »Poglavjih iz tehnike jakega toka« v več nadaljevanjih priobčuje nekakšno močno poenostavljene osnove elektrotehnike. Prav tako v več nadaljevanjih urednik Poljšak razglablja o varnostnih ukrepih proti nezgodam z električnim tokom. Že leta 1932 poda ing. Franjo Štrukelj nekaj osnovnih pojmov o električnih strojih, ing. Bedjanič pa poroča o ustanovitvi Kluba elektroinženirjev v Ljubljani. Isto leto zasledimo že članek ing. Koželja (takrat že docenta) »Kako nastanejo električne napetosti elektromagnetnim potom«. Prve vesti o elektrifikaciji gospodinjstva objavi ing. Jože Rus.

Prav kmalu so se po začetnem zagonu začele pojavljati težave, že v drugem letniku je izhajanje neredno in se začno pojavljati dvojne številke, kljub temu pa v tretjem letniku (1933) preide list na številke z obsegom 20 strani.

Vsebina je prav pestra in zanimiva in večkrat ne več tako zelo elementarna. Že v drugem letniku piše Vestnikov sedanji upravnik ing. Branko Vajda o »Uporabi kondenzatorjev za izboljšanje $\cos \varphi$ «, tehnik Ivan Duhovnik pa o »Temperaturi in uporu«. Ing. Fedor Gregorič opisuje elektrarno v Fali pri Mariboru.

V marčevi številki leta 1933 zasledimo prvi članek s področja elektronike. Univ. profesor Mario Osana je priobčil v dveh nadaljevanjih članek »Radio — prenosi«. V isti številki neznani avtor opisuje »Električne instalacije donebnika Pokojninskega zavoda v Ljubljani«. Zasledimo že tudi prve recenzije: ing. Bedjanič je izčrpno poročal o knjigi »Statistika električnih central Jugoslavije«, ki je izšla v Zagrebu, o Matanovičevi »Elektrotehniki« in Čermeljevi »Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike«.

Leta 1933 so na občnem zboru Združenja elektrotehničnih obrti Dravske banovine sklenili, da je naročilo na Elektrotehniški vestnik obvezno za vse vajence s tem, da jim ga morajo plačevati njihovi mojstri. To je zopet povečalo število naročnikov, vendar je pa izhajanje v letu 1933 precej neredno in zasledimo že trojne številke. Izpod peresa A. Kuharja se pojavijo članki ekonomske narave in večkrat zelo kritične vsebine, avtor zlasti šiba elektrifikacijsko politiko, ki je bila takrat vsa usmer-

jena v čim večji dobiček in čim hitrejšo povrnitev vloženega kapitala. Zaradi tega so takrat rasle številne, vendar zelo majhne dieselske elektrarne, ki so prodajale tok tudi po 15 din za kWh. Take cene pa seveda niso posebno pospeševale elektrifikacije.

Zelo aktualna snov so bili takrat razni strokovni izpiti, ki so bili obvezni za vse: od vajencev pa do pooblaščenih inženirjev. Vsi tozadevni pravilniki so bili v Elektrotehniškem vestniku ponatisnjeni.

V četrtem letniku (1934) se pojavijo novi avtorji: ing. Podboj, prof. Lobe, tehnik Petrač, ing. Slavko Zajec, ing. Novak, tehnik Jože Furlan (o električnih varilnih strojih) in drugi. To leto je postal poslovodja pri Združenju tehnik Avgust Kuhar, ki je živahno sodeloval tudi pri Elektrotehniškem vestniku. Leta 1935 je Kuhar tudi formalno prevzel mesto odgovornega urednika. Vsebina je postala pestrejša in nekako bolj časopisna, mnogo je raznih zanimivosti iz elektrotehniškega sveta. Tega leta so se v svečanem uvodnem članku spomnili 50-letnice profesorja Milana Vidmarja. Tudi izhajanje je baje postalo rednejše, takrat je prišlo tudi že do prvih zamenjav z domačimi in celo tujimi (češki Elektrotehnički obzor in poljski Przegląd elektrotechniczny) strokovnimi revijami.

Leta 1936 je dobil list zopet novega urednika, kar se je zelo poznalo na vsebini. Novi urednik je postal ing. Slavko Zajec, ki je listu močno dvignil strokovni nivo. Manj je raznih zanimivosti, množijo pa se tehni strokovni prispevki. List je dobil z novim urednikom širše obzorje, poleg materiala, ki je zanimiv za elektrotehniško obrt, obravnava tudi probleme širših, celo vsedržavnih razsežnosti. Tako zasledimo leta 1937 načrt elektrifikacije Jugoslavije, ki ga je predložilo takrat Združenje inženirjev in arhitektov; okvirno in zelo povečano drži ta načrt še sedaj, čeprav je seveda zlasti kar zadeva instalirane moči elektrarn, mnogokrat presežen.

Iz vsega povedanega je razvidno, da se je Elektrotehniški vestnik prav lepo uveljavil in si pridobil pravico do obstoja kot list, ki je nastal res iz težnje po izobrazbi, ki so jo čutili najnižji strokovnjaki, ki so stali na najširši fronti strokovne operative. To ni bil list, ki bi nastal z dekretom od zgoraj, ustvarila ga je resnična potreba. Kljub temu pa lahko iz leta v leto zasledujemo rast njegove strokovne ravni, ostajajoč pri tem zanimiv in koristen za najširše kroge.

Vendar pa zasledimo že leta 1938 v listu znake bližajočih se hudih časov. Dogodki v Avstriji in zlasti na Češkoslovaškem so odjeknili tudi pri nas; zlasti s Češkoslovaškimi strokovnimi društvi so imeli naši elektrotehniki takrat kar živahne vezi. Elektrotehniški vestnik je začel pisati o zatemitvi in protiletalskih zakloniščih, tako tudi iz strokovnih člankov odsevajo tedanje politične razmere.

Letnik 1939 je prinesel stalno rubriko »Elektrotehniški slovar«, ki je bila urejevana po vzorcu mednarodnega strokovnega slovarja, ki ga je sestavljala Mednarodna elektrotehniška komisija

(IEC). Glede na takrat začetno poudarjanje pomembnosti posameznih pokrajin v Jugoslaviji (banovina Hrvatska!), je tudi Slovenija, oziroma takratna Dravska banovina začela gledati nase kot na neko gospodarsko enoto. V tem smislu je v številki 7–8 prav zanimiv članek »Razvoj elektrifikacije Dravske banovine« izpod peresa Lojzeta Levstika. Poleg zgodovine razvoja elektrifikacije je tudi veliko tehničnih in statističnih podatkov. Iz članka razberemo, da je bilo takrat v Dravski banovini elektrificiranih 1079 večjih in manjših krajev, kar je predstavljalo 47 % vseh prebivalcev. Pri tem je bil najbolj elektrificiran okraj Radovljica s 96 %, najmanj pa Šmarje pri Jelšah (Kozjansko!) s 6 %. Za zgodovino elektrifikacije je izredno zanimiv referat ing. Ožbalda Grosa v 10. številki: »Elektrifikacija gorenjske vasi«.

Z letnikom 1940 je Elektrotehniški vestnik stopil v deseto leto svojega obstoja. Letnik je razmeroma zelo obilen, na koncu opremljen z 10-letnim kazalom, ima tudi 52 strani vaješke priloge, ki je vsebovala v glavnem osnove elektrotehnike izpod peresa docenta Franceta Vagaje. Zadnja številka v tem letniku je bila slavnostna in je imela pet za to priložnost posebej napisanih člankov, od katerih je enega prispeval ing. Darko Markovina iz Beograda: »Elektrifikacija vzhodnega dela Jugoslavije«. To leto je bil urednik ing. Slavko Zajec skoraj ves čas na orožnih vajah in ga je ta čas nadomestoval ing. Janko Novak.

V prvi številki letnika 1941 je urednik ing. Slavko Zajec napisal za zgodovino slovenske elektrotehnike zanimiv članek »Elektrotehniško slovensko strokovno slovstvo«.

Nato je prišla vojna in italijanska okupacija. Elektrotehniški vestnik je še nekaj časa zelo neredno izhajal, hiral in nato tiho ugasnil. Presledek med vojno je tudi vzrok, da list ob 50-letnici ustanovitve nima 50. letnika.

Po osvoboditvi

Nov in bistveno drugačen razmah se je začel za Elektrotehniški vestnik po osvoboditvi. Velike perspektive, ki jih je takoj po vojni odprla nova Jugoslavija, elektrotehniki morda še v večji meri kakor ostalim vejam tehnike, in razumevanje za probleme tega strokovnega časopisa, je omogočilo izreden razvoj Elektrotehniškega vestnika. Verjetno pa je bilo najbolj pomembno za tak napredek časopisa to, da je izdajatelj za urednika uspelo pridobiti profesorja Romana Poniža, ki se je z izrednim navdušenjem in znanjem lotil te težke naloge.

Že med vojno je pričelo uredništvo pripravljati »Elektrotehniški zbornik«, ki naj bi nadomestil med vojno izpadle letnike. Ta Zbornik je izšel že konec leta 1945 z letnico 1946, obsegal je 144 strani malega formata starega Vestnika (15 × 22 cm). Urednik je bil že dr. Roman Poniž, takrat še docent. Ta je uvedel decimalno klasifikacijo člankov, sam je napisal tudi poseben članek o decimalni klasifikaciji v elektrotehniki.

Prva povojna številka Elektrotehniškega vestnika je izšla junija 1946 na formatu A4 (21,0 × 29,7 cm) s karakteristično naslovno stranjo, ki je kazala električni preboj in jo je oskrbel profesor Koželj. Vsi originalni članki so dobili povzetke v svetovnih jezikih in so imeli decimalno klasifikacijo. Morda je značilno, da je bil uvodni članek izpod peresa profesorja Koželja o merskem sistemu elektrotehnike (Kalantarov-Giorgi-Mie). — Težava pa je bila v tem, da je list začel izhajati sredi leta, kar mu je nakopalo kronično zamudo. Kot vaješka priloga so že prvo leto začele izhajati tudi Poniževe Osnove elektrotehnike, ki so bile zaključene v treh letih (1948). Že takoj od začetka so bili v upravi lista poleg zastopnikov obrtnikov in elektrarn tudi predstavniki elektrotehniške sekcije Društva inženirjev in tehnikov v Ljubljani. Za razliko od predvojnega lista so pa kot sodelavci nastopali sedaj v glavnem profesorji elektrotehniškega oddelka tehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Že za prvi povojni letnik (1946), ki je bil označen kot XIV., se je pokazalo izredno zanimanje ne le v Sloveniji, temveč popolnoma nepričakovano tudi v drugih republikah. Tako je prišlo do tega, da je Konferenca elektrotehniških sekcij Društev inženirjev in tehnikov vse države februarja 1947 Zagrebu naprosila in dala pooblastilo ljubljanski elektrotehniški sekciji, da izdaja Elektrotehniški vestnik tudi v srbohrvaščini kot organ elektroinženirjev in elektrotehnikov Jugoslavije.

Tako je že letnik 1947 izhajal tudi v vzporedni srbohrvatski izdaji, kot sodelavci so se pa začeli pojavljati vidni elektrotehniki iz vse države. Na ta način je list seveda bistveno spremenil svoj značaj, postal je najvišji znanstveni elektrotehniški forum. Da pa se le ne bi izneveril predvojni tradiciji in da bi ostal zanimiv tudi za najširše plasti delavcev v elektrotehniki, je bila uvedena rubrika »Za mlade kadre«. Tudi stalna priloga je bila močno poljudnega značaja.

Že takoj v prvem letniku po vojni sta začela profesorja Koželj in Slodnjak z redno rubriko »Kotiček elektrotehniškega izrazoslovja«, kjer sta res še nesistematično, vendar vztrajno in z ljubeznijo orala ledino na tem polju. Leta 1949 je nastopil profesor Miroslav Adlešič s stalnim prispevkom »Naš jezik v tehniki in prirodoznanstvu«, prof. ing. France Mlakar je pa začel leta 1954 z rubriko »Kotiček elektrotehniškega izrazja«. Vse to je tvorilo potrebno predpripravo za kasnejše sistematično delo na Elektrotehniškem slovarju, ki je začel izhajati pri Elektrotehniški zvezi Slovenije leta 1956.

Uveljavitev v inozemstvu

Kot list s tehtno znanstveno vsebino je Elektrotehniški vestnik postal zanimiv tudi za inozemstvo. Zamenjava z inozemskimi revijami se je resno začela leta 1948, na koncu tega letnika je tekla zamenjava že z 12 domačimi in 65 inozemskimi periodičnimi publikacijami, leta 1951 je bilo inozemskih

zamenjav že 180. Pred vojno je gledalo inozemstvo na Jugoslavijo kot na zaostalo državo. Vsi vemo, da je bila naša domovina med vojno porušena, zato je tem bolj občudovanja vredno dejstvo, da le nekaj let po končani vojni vabijo vodilne inozemske elektrotehniške revije Elektrotehniški vestnik k medsebojni zamenjavi in da so vodilne svetovne tehniške dokumentacije začele obravnavati članke, objavljene v tem listu. — Opravljeno je moralo biti res kvalitetno delo, da je tujina premagala vse predsodke iz preteklosti in jugoslovanski časopis sprejela kot svojim revijam enakovredno glasilo.

Ce pri tem še pomislimo, da je vsa teža uredniškega, mnogo upravnega in velika večina od zunaj nevidnega drugega težaškega dela ležala na plečih glavnega urednika profesorja Poniža, si danes kar predstavljati ne moremo, kako je en sam človek vse to zmogel. To je bilo možno samo zaradi njegove neverjetne pridnosti in prav fanatične ljubezni do Elektrotehniškega vestnika. S kakšno ljubeznijo je seznanjal jugoslovanski elektrotehniški svet z napredkom elektrotehnike po svetu! Elektrotehniški vestnik je bil v tistih povojnih letih za veliko večino elektrotehnikov edino okno v svet. Kar ganljivo je brati prva poročila o transistorju leta 1949 in 1950. Zavedati se moramo, da takrat ni bilo inozemskih časopisov in knjig; revije, ki jih je dobival Vestnik v zamenjavo ter knjige za recenzijo so takrat predstavljale neprecenljivo vrednost, kar danes kar nekam težko razumemo pri sedaj vladajoči poplavi svetovne literature (ki pa je za nas tudi vedno dražja).

Pred vojno so skoraj vsi naši ljudje, ki so v svetu zasloveli, dosegli svoje uspehe v tujini. Ako so hoteli v preteklosti naši strokovnjaki objavljati svoje izsledke, so jih morali izključno v tujih časopisih, kjer se je neredke »pozabilo«, da so Jugoslavlani. Z Vestnikom so dobili tudi naši elektrotehniški strokovnjaki priložnost, da na domačih tleh, v domačem glasilu svetu objavijo tudi mednarodnega merila vredne izsledke.

Tudi priznanje ni izostalo. Leta 1950 je prejela revija, edina med vsemi časopisi in revijami v državi, nagrado zvezne vlade zaslužnim delavcem na področju znanosti in kulture, naslednje leto pa je požrtvovalni in agilni urednik profesor Poniž prejel Prešernovo nagrado.

Glede vsebine v tistih letih bi lahko povedali še to, da so takrat v Vestnik veliko pisali zelo priznani avtorji, kot npr. Vidmar, Koželj, Blum, Dolenc in drugi. Do leta 1950 so kot priloga poleg Poniževih Osnov elektrotehnike izšle še Mlakarjeve Splošne električne meritve in Dobeićeve Elektrotehniški materiali.

Leta 1950 opazimo že tudi prve recenzije inozemskih knjig, prej so bile recenzirane izključno domače. Predrt je bil torej še en zid, inozemske založbe so spoznale, da je Elektrotehniškemu vestniku pametno pošiljati svoje elektrotehniške knjige v oceno. — I zamenjava z inozemskimi revijami i število recenzij je do danes neverjetno naraslo, zamenjav je sedaj okoli 400, samo v letniku



Sl. 7. Prof. dr. ing. Roman Poniž (23. I. 1904—1. III. 1968), tvorec povojnega Elektrotehniškega vestnika in urednik od leta 1946 do 1. III. 1968

1970 pa je bilo objavljeno 174 recenzij elektrotehniških knjig, ki so jih založbe poslale v oceno.

Tako je živel Elektrotehniški vestnik naprej. Pobjavljale so se kajpak tudi težave, ne toliko uredniškega in vsebinskega značaja, koliko materialnega. S prehajanjem iz povojnih planskih gospodarskih razmer na denarno in tržno gospodarstvo je bil seveda vedno bolj pereč denar, ki je bil potreben za tiskarno, klišeje, poštno stroške, upravo ter prav nazadnje tudi za vedno zelo skromne avtorske in uredniške honorarje. Pri vseh takih listih naročnika nikoli ne more pokriti vseh stroškov, to se da sicer nekoliko nadomestiti z oglasi, ravno glede oglasov pa Elektrotehniški vestnik nikakor ni mogel in še sedaj ne more priti na zeleno vejo.

Vse te težave je neutrudljivi in požrtvovalni urednik prof. Poniž reševal tako, da je vsebinsko in materialno stran skušal nekako povezati s tem, da je k listu pritegnil nekatere delovne organizacije, ki bi morale biti že po svojem značaju močno zainteresirane za obstoj in dobro delovanje Elektrotehniškega vestnika. Zaradi tega zasledimo že leta 1952, da je Vestnik glasilo jugoslovanskih elektroinženirjev in elektrotehnikov, glasilo Instituta za elektrotehniško gospodarstvo v Ljubljani, glasilo Elektrotehniške fakultete ter glasilo Elektrotehniških obrtnikov Slovenije. Vsem tem se je leta 1953 pridružil še Institut za elektrozeve v Ljubljani. — To leto opazimo prvič tudi posebne strokovne priloge delovnih organizacij, in sicer že kar dve: Poročila Instituta za elektrozeve ter Poročila Tovarne električnih aparatov »Tela«. Institut za elektriško gospodarstvo pa je že od leta 1951 redno vsako leto priobčeval naslove svojih ekspertiz.

Leta 1957 se poleg Poročil Instituta za elektrozeve in Poročil Tovarne električnih aparatov Tela

pojavi v Vestniku še Poročila tovarne Iskra in Poročila Instituta Jožef Stefan. Bil pa je ta letnik rekordno obilen, celih 468 strani! Naslednje leto (1958) izdajatelj časopisa ni več Uprava Elektrotehniškega vestnika kot doslej, temveč »Elektrotehniška prosveta v Ljubljani«. Ta sprememba je prišla zaradi novih pravnih predpisov in ni vplivala na življenje časopisa. Leta 1959 Poročil Instituta Jožef Stefan ni več, pač pa se pojavijo Poročila Instituta za elektroniko, Institut za elektrovezve pa se je preimenoval v Industrijo za elektrovezve.

Vedno večje težave pa so bile s tiskom. V tem času je namreč število časopisov v Sloveniji močno naraslo, tiskarniške zmogljivosti pa ne. Poleg tega je imel Elektrotehniški vestnik razmeroma veliko matematičnih formul, ki se jih vse tiskarne kar se da branijo. Posledica tega je bila vedno večji zaostanek Elektrotehniškega vestnika, za kar v glavnem niso bile vzrok finančne težave, temveč počasnost tiskarn. Vestnik je takrat tiskala tiskarna Slovenskega poročevalca, ki ni bila primerno prirejena za tehnični in matematični tisk. Finančne težave so sicer tudi bile, toda v skrajni sili je takrat zlasti elektrogospodarstvo (ELES) vedno požrtvovalno priskočilo na pomoč. Tako se je rodila ideja za lastno tiskarno, ki naj bi imela poseben črkovni material za strokovna besedila. Tako je res prišlo do tega, da je Elektrotehniški vestnik imel od 1960 do 1962 lastno tiskarno, kar se pa ni obneslo: stroji so bili leta 1963 odstopljeni Univerzitetni tiskarni. Kljub tako nenavadnemu razpletu kratke epizode z lastno tiskarno, pa so novi stroji povzročili zelo velik napredek v grafičnem videzu časopisa. Vendar so te tiskarniške transakcije povzročile tako zamudo, da sta bila potrebna kar dva dvojna letnika (1962–1963 in 1965–1966), da je list vsaj za silo ujel koledar.

Ob vseh teh težavah je prav, da se spomnimo tudi nesebičnih in neutrudnih sodelavcev pri Elektrotehniškem vestniku, ing. Janka Novaka in Ivana Mihelčiča ml. Pred vojno je ing. Novak v Vestnik precej pisal, po vojni pa je bil ves čas prizadeven član uprave, dolgo časa tudi predsednik, in sicer prav do svoje tragične smrti po prometni nesreči dne 16. febr. 1963.

Prav tako je ves čas od ustanovitve leta 1931 pa do svoje smrti leta 1978 požrtvovalno sodeloval tudi Ivan Mihelčič ml. Od leta 1952 pa do leta 1972 (20 let) je pisarno uprave vestno vodila Vestniku vedno zvesta uradnica Danica Kraljeva.

V teh letih so pomemben del vsebine lista postala redna Tehniška poročila Industrije Iskra, za katera že ves čas vešče skrbi prof. ing. France Mlakar. V skromnejši meri velja to tudi za Poročila Instituta za elektroniko in vakuumsko tehniko. Po peripetijah s tiskarno in temu sledečim dvojnimi letnikom se je list zopet ujel ter prešel v reden ritem izhajanja. Tudi nova Univerzitetna tiskarna je kar v redu delovala, finančni položaj ni bil najslabši, članki in sploh vsebina je bila kvalitetna, tako da je kazalo, da bo treba samo še odpraviti za-

mudo in pred listom se je kazalo zopet obdobje uspeha in napredka. Toda prišlo je drugače.

Novo vodstvo

Dne 1. marca 1968 je nepričakovano in na hitro umrl profesor Poniž, ki je bil dolgih 23 let neprekinjeno glavni urednik in ki je skoraj izključno njegova zasluga, da je Vestnik po vojni dosegel tak napredek in razvoj. Profesor Poniž je imel vse niti časopisa v svojih rokah, zanj je živel in se za Vestnik verjetno tudi prezgodaj izčrpal.

Dober teden kasneje je uredniški odbor izvolil za novega urednika dr. Nikolaja Keršiča, takrat docenta na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani. Novi urednik je kot bližnji sodelavec pokojnega profesorja dobro poznal težave in obširnost uredniškega dela, čeprav sam pri njem prej ni nikoli sodeloval. Vedel je, da je bil profesor Poniž zelo vesten, neverjetno priden in rutiniran pri tem poslu, vendar pa je bil uspeh večkrat pičel, pri tem je treba pomisliti na kronične zaostanke v izhajanju, uspeh pa nepriznan. Zato se je novi urednik zavedal težke, skoraj nerešljive naloge, ki je bila pred njim. Vendar časa za premišljevanje ni bilo, treba je bilo pričeti z delom.

Takrat konec marca 1968 letnik 1967 še ni bil zaključen, skozi tiskarno je bilo treba še spraviti zadnjo številko in narediti register. Takoj od začetka sta se pokazali dve težavi: zaostanek in pomanjkanje člankov. Prvo se da rešiti s hitrim uredniškim delom in priganjanjem tiskarne, drugo pa s pridobivanjem novih avtorjev. Novi urednik je ubral obe poti in celo dosegel delni uspeh. Pri tem mu je bil v veliko pomoč prof. ing. France Mlakar, ki je prevzel terminološko korekturo, dragocen sodelavec pa je bil tudi ing. Ivan Erceg, ki je skrbel za vzporedno srbohrvatsko izdajo.

Takrat je zaradi sprememb predpisov nehala obstajati Elektrotehniška prosveta, ki je bila točno 10 let izdajatelj revije; Elektrotehniški vestnik je nato našel okrilje pri Elektrotehniški zvezi Slovenije, ki v okviru svojih možnosti od tedaj z veliko zavzetostjo nastopa kot izdajatelj.

Kot novost so bile uvedene posebne številke, tako npr. ob vsakoletnem Sejmu elektronike v Ljubljani, ob 20-letnici Instituta Milana Vidmarja, ob 20-letnici Elektronabave, ob 50-letnici študija elektrotehnike na Univerzi v Ljubljani itd. Uredniku je uspelo pridobiti tudi nekaj novih avtorjev in poživiti stike s pisci iz drugih republik.

Zadnje desetletje

Leta 1971 je Elektrotehniški vestnik slavil 40-letnico. Prirejena je bila svečana seja razširjenega uredniškega odbora in izdana jubilejna številka **38** (1971) št. 11–12 z naročenimi članki vodilnih ljudi slovenske elektrotehnike, ki so dali prerez takratnega stanja elektrogospodarstva, industrije, šolstva in slovenske elektrotehniške znanosti.

Elektrotehniški vestnik je v tem obdobju prejel tudi dve visoki družbeni priznanji. Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije mu je z datumom 18. junija 1971 dodelila svečano listino (poveljo) »za izredne zasluge pri realizaciji ciljev in nalog Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije«.

Z 20. junijem 1972 pa je datiran ukaz št. 54 predsednika republike tovariša Tita, s katerim se Elektrotehniški vestnik »ob štiridesetletnici izhajanja in pri tem za posebne zasluge za razvoj elektrotehniške teorije in prakse, ki pomenijo izreden prispevek k družbenemu razvoju države« odlikuje z Redom Zasluge za narod s srebrnimi žarki.

Od takrat teče delo po več ali manj ustaljenem tiru naprej. Težav pa seveda tudi ni manjkalo. Knjižgotisk v Univerzitetni tiskarni je skoraj popolnoma nehal delati in zato se je moral Elektrotehniški vestnik z letnikom 1973 preseliti v tiskarno Ljudske pravice, ki je v začetku prav dobro delovala, kasneje pa začela povzročati vedno večje zastoje. Zato je začel revijo z letnikom 1976 tiskati Gorenjski tisk v Kranju.

Kljub temu, da je zaradi nastanka drugih strokovnih elektrotehniških časopisov v Jugoslaviji (Elektroprivreda, Beograd 1948; Elektrotehničar, Zagreb 1949; Telekomunikacije, Beograd 1952; Elektrotehnika, Beograd 1952; Energija, Zagreb 1952 in Elektrotehnika u industriji, Zagreb 1958) Elektrotehniški vestnik seveda nekaj izgubil na svoji edinstvenosti v jugoslovanskem prostoru, pa je ves čas redno in uspešno izhajala tudi vzporedna srbskohrvatska izdaja. Vestnik ima v uredniškem odboru člane iz vse države, tudi avtorjev je mnogo iz drugih republik. S svojo srbskohrvatsko izdajo pa tudi učinkovito seznanja posamezne jugoslovanske elektrotehniške centre med seboj. Vestnik je priznan vsejugoslovanski strokovni in znanstveni časopis ter kot tak uživa zaslužen priznanje in pomoč pristojnih krogov.

Za srbskohrvatsko izdajo je od njenega začetka leta 1947 pa do leta 1978 (32 let!) vestno in z nedosegljivim znanjem skrbel, po večini pa tudi prevajal, zvesti Vestnikov sodelavec ing. Ivan Erceg, ki še sedaj občasno priskoči na pomoč. Za njim skrbi za srbskohrvatsko izdajo dr. Nikola Pavešić. Od konca leta 1972 pomaga uredniku tudi mag. Peter Kokelj, ves ta čas je upravnik ing. Branko Vajda.

Zamenjava z inozemskimi strokovnimi časopisi je že pred leti dosegla nasičenost okoli 400 zamenjav; sedaj teče praktično skoraj z vsemi elektrotehniškimi časopisi sveta in celo tudi z mnogimi časopisi mejnih področij. S tako afirmacijo v inozemstvu se ne more pohvaliti noben drug jugoslovanski strokovni časopis. Tudi knjig v recenzijo je prihajajo vedno več, do okoli 200 na leto, čeprav je zadnje dve leti zaradi gospodarske recesije v svetu opaziti tudi pri tem negativne tendence.

Omenili smo že, da je Elektrotehniški vestnik kljub visokemu strokovnemu in znanstvenemu nivoju svoje vsebine, ves čas vestno skrbel tudi za najširši elektrotehniški kader, in sicer s članki v listu samem, predvsem pa z izdajanjem prilog.

V teh 50 letih so kot priloge ali pa kot samostojne knjige izšla naslednja dela:

Novak, Vagaja: Vajeniška priloga (še pred vojno)

Poniž: Osnove elektrotehnike (8 slovenskih in 6 srbohrvatskih izdaj)

Mlakar: Splošne električne meritve (6 slovenskih in 8 srbohrvatskih izdaj)

Dobeic: Elektrotehniški materiali

Poniž: Preračun električnih grelnih naprav

Bedjanič: Navitja električnih strojev in transformatorjev

Perme: Električne instalacije in razsvetljava

Strojinik: Električni usmerniki

Mlakar – Kloar: Mali transformatorji in dušilke

Vse te knjige so izšle tudi v srbohrvaščini in so zlasti Mlakarjeve meritve in Poniževe Osnove dosegle mnogo ponatisov. Samo Poniževe Osnove so pri tem dosegle rekordno skupno naklado okoli 80 000 knjig, kar je za strokovno delo pri nas nekaj fantastičnega.

Kot poseben dosežek lahko omenimo posebno številko ob 60-letnici visokošolskega študija elektrotehnike Sloveniji. Ta zajeten zvezek, vol. 46 (1979) št. 4, je obsegal 160 strani, od tega je 40 strani opisa Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani, njenega razvoja, delovanja in učnih načrtov, nadalje seznam učnega osebja in sodelavcev ter seznam vseh diplomirancev (od prvih leta 1925 dalje).

Na ostalih 120 straneh so bili pa znanstveni članki izključno izpod peres učiteljev fakultete. To že ni več številka revije, temveč kar obsežna knjiga o življenju in delu te najstarejše slovenske pedagoške in znanstvene ustanove na področju elektrotehnike. Številka je bila odtisnjena tudi kot separat v posebnem ovitku in tako služi kot reprezentativna edicija Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani.

Uredništvo Elektrotehniškega vestnika si svoje neposredne bodoče naloge predstavlja nekako takole: poskrbeti je treba za čim točnejše izhajanje (vzroki za zamude so v glavnem v tiskarni), popestriti je treba vsebino ter dvigniti kvaliteto. Slednje je seveda najtežje, ker bo treba obdržati stare ter pritegniti in privzgojiti nove, dobre avtorje. Izkušnje pričajo, da je najtežje dobiti avtorje za pisanje dobrih, splošno informativnih preglednih člankov, ki so zanimivi za najširši krog bralcev. Poleg tega se seveda tudi ne smejo zanemariti znanstveni članki, ki naj predstavljajo našo elektrotehniško znanost na mednarodnem polju. Za slednje je lažje pridobiti avtorje, ker ti sami potrebujejo objavo svojih del za svojo osebno znanstveno afirmacijo.

— Naš splošni tehnični in kulturni razvoj gre namreč naprej in na polju elektrotehnike bi moral pri tem Elektrotehniški vestnik imeti vodilno vlogo.

Sklep

S 50-letnim jubilejem se more pohvaliti le nekaj elektrotehniških časopisov velikih narodov. Zato smo lahko Slovenci tem bolj ponosni na to obletni-

co, ko se je v 50 letih Elektrotehniški vestnik razvil v sodoben strokovni in znanstveni časopis, ki uživa priznanje doma in morda še bolj v tujini. Pomembna je ta revija tudi zato, ker poleg v slovenščini izhaja vzporedno tudi v srbsčini in hrvaščini in je s tem edini res jugoslovanski elektrotehniški časopis.

Literatura

[1] Letniki Elektrotehniškega vestnika od 1931 pa do danes

[2] Arhiv uredništva in uprave Elektrotehniškega vestnika

[3] Pričevanja naslednjih tovarišev: ing. Slavko Zajec, prof. ing. Ernest Pehani, Ivan Mihelčič, ing. Stanislav Fras, ing. Evgen Verč, ing. Branko Vajda, prof. ing. France Mlakar, ing. Ivan Erceg in Mile Vozel

[4] S. Fras in B. Valenčič s sodelavci: Razvoj elektrifikacije Slovenije do leta 1945. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana 1976

Avtorjev naslov: dr. Nikolaj **Keršič**, dipl. ing., profesor Fakultete za elektrotehniko, glavni urednik Elektrotehniškega vestnika, Tržaška 25, Ljubljana.